

**Управління культури і туризму
Рівненської облдержадміністрації**

**Бібліотеки для дітей Рівненщини:
дистанційні форми популяризації
книги та спілкування з користувачами**

(з досвіду роботи в умовах пандемії)

Рівне – 2021

Управління культури і туризму
Рівненської облдержадміністрації

КЗ «Рівненська обласна бібліотека для дітей» РОР

**Бібліотеки для дітей Рівненщини:
дистанційні форми популяризації книги
та спілкування з користувачами**

(з досвіду роботи в умовах пандемії)

Рівне – 2021

УДК 027. 625(477)

Д 49

Бібліотеки для дітей Рівненщини: дистанційні форми популяризації книги та спілкування з користувачами : з досвіду роботи в умовах пандемії / Рівнен. обл. б-ка для дітей ; уклад. Н. А. Онофрійчук. – Рівне, 2021. – 15 с.

У виданні узагальнено досвід діяльності районних та міських бібліотек для дітей Рівненської області в режимі онлайн під час карантинних обмежень 2020 року. Розкрито застосування нових та активізацію уже випробуваних дистанційних форм популяризації книги, читання та надання користувачам бібліотечних послуг.

Відповідальна за випуск:

Наталія Назарук

Укладач, комп'ютерна верстка:

Наталія Онофрійчук

У бібліотеках для дітей Рівненської області, які звикли працювати з «живим» читачем, формувати потребу в читанні, викликати позитивні емоції від спілкування з книгою та бібліотекою, були чималі плани на 2020: нові проєкти, веселі літературні свята, ігри, читацькі та творчі конкурси, лялькові вистави і мистецькі вернісажі, майстер-класи та робота клубів за інтересами.

Невблаганний коронавірус, що нашкодив у світовому масштабі, перекреслив також усі бібліотечні задуми та змусив адаптуватися до нових реалій сьогодення. Як і вся бібліотечна спільнота України, рівненські бібліотекарі почали розробляти нову стратегію своєї діяльності, яка б допомогла бібліотеці, коли її двері зачинені для відвідування, залишатися невід'ємною частиною життя читачів. Необхідно було навчитися в онлайн-форматі наповнювати дитячі оселі навчанням і дозвіллям.

Офлайн-заходи, які проводились у книгозбірнях, переважно були спрямовані на те, щоб відволікати дітей від гаджетів, віртуальної реальності та привернути до живої друкованої книги. Але в умовах карантину, коли більшість дітей та дорослих опинились в самоізоляції, на дистанційному навчанні чи роботі, бібліотекарям теж довелося самовіддано працювати віддалено. І саме володіння інформаційними технологіями забезпечило бібліотечним фахівцям багато можливостей для роботи, розвитку і креативу.

Маючи навички роботи у фейсбуці, наповнення бібліотечних блогів та сайтів, працівники дитячих книгозбірень вдихнули нове життя у вже існуючі ресурси, а також опановували інстаграм, створювали свої канали на ютубі, налагоджували спілкування з користувачами через вайбер та зум.

Карантинний період у бібліотеках для дітей розпочався з інформування читачів про COVID-19. Усі вони розмістили на своїх ФБ-сторінках рекомендації щодо захисту від коронавірусу, правила особистої та офісної протиепідемічної гігієни тощо. Так, зокрема, Березнівська центральна районна дитяча бібліотека запропонувала своїм користувачам навчальне відео «Про коронавірус дітям. Все, що Ви хотіли розповісти, але не знали як» та інструкцію «Підозрюю в себе коронавірус – що робити». На ФБ-сторінці Корецької РБД проходили інформаційні години «Що треба знати про COVID-19». Рокитнівська РБД для своїх користувачів розмістила рекомендації «Вмійте користуватись маскою» та «Дотримання дистанції – збереження життя».

Маленькі користувачі Дубенської МБД взяли участь в онлайн-презентації нової книги Галини Буділової «Робі та Злюка в короні». Це перша в Україні друкована книга-розмальовка про коронавірус для наймолодших з інтерактивними завданнями, які можна відкрити за допомогою QR-коду. В її основі – терапевтична казка, в якій іграшковий робот-лікар Робі доступно розповідає

дітям Платону і Марії про COVID-19 та правила безпеки під час пандемії. Крім того, вона містить елементи арт-терапії, які дають дитині можливість вихлюпнути емоції, страхи, стурбованість через творчий процес роботи з кольорами та формами.

Чимало онлайн-публікацій було про книги, письменників, читання та рекомендації, що прочитати цікавого під час карантину, а також посилання на сервіси з відкритим доступом до повнотекстових версій книг. Бібліотекарі Гоцанської центральної районної бібліотеки для дітей започаткували на своїй ФБ-сторінці рубрику «Читай вдома сучасні книги», у межах якої провели онлайн-читання наступних книг: Т. Кузьменко «Атлас казок», казки Р. Демчука, М. Князевич «Шустрик», Т. Бо «Тортик для котика». Рокитнівські бібліотекарі підготували відеоролики за книгами О. Гавроша «Різдвяна історія ослика Хвостика» та І. Андрусяка «Зайчикове Різдво». На сайті та ФБ-сторінці Рокитнівської РБД регулярно рекомендувались книги серій «Видатні особистості. Біографічні нариси для дітей», «Маленькі про великих», «Круті знання про пізнання» тощо.

Дубровицька районна бібліотека для дітей використовувала додаток фейсбука месенджер для інформування окремих читачів про наявність запитуваних видань, літературні новинки та для попереднього замовлення книг на вимогу в період послаблення карантину. Оскільки через протиепідемічні заходи

призупинилась робота з дошкільними закладами Дубровиці, бібліотека зуміла не втратити контакт з малятами за допомогою сучасних технологій. Бібліотекарі підготували відеозаписи екскурсійних бесід про бібліотеку під назвою «Перший раз у бібліотеці» та передали їх старшим групам дитячих садків №1 та №5.

Чимало бібліотекарів, у тому числі і працівники Дубровицької РБД, підвищили свою кваліфікацію за допомогою Національної онлайн-платформи з цифрової грамотності. Зокрема, Валентина Томілович та Світлана Бондаренко підтвердили особисте навчання в проєкті «Цифрова освіта. Дія», пройшли електронне тестування і отримали Сертифікат цифрової грамотності.

Березнівська ЦРДБ особливу увагу приділяла інформаційній підтримці навчального процесу в освітніх закладах міста, які працювали в дистанційному режимі. Викладачі, вчителі, учні та студенти в цей час потребували допомоги більше, ніж зазвичай. Бібліотекарі консультували та допомагали викладачам з організації онлайн-навчання на платформах «Гугл Класрум» та «Зум», створювали відеоконференції, тематичні завдання, тести, публікували навчальні матеріали. Під час літніх канікул у бібліотеці відбулась онлайн-зустріч з працівниками Березнівського районного центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, які обговорили тему «Особливості підготовки до шкільного навчання в умовах карантину».

Корецька РБД через фейсбук пропонувала учням відеоуроки з основних предметів початкової школи, завдання для опрацювання навчального матеріалу для 5-11 класів під рубрикою «Школа вдома. Як вчитися дистанційно?», готові шкільні презентації «Всім, хто бажає вчитися». Бібліотека популяризувала блоги і сайти для вчителів.

Для дистанційного інформування своїх користувачів працівники Березнівської ЦРДБ активно співпрацювали з місцевим радіо, де вели передачу «Бібліотечний вісник інформує». Протягом року бібліотекарі озвучили 10 передач різноманітної тематики: «Леся Українка – дітям», «Штрихи до розуміння постаті Тодося Осьмачки», «Карпенко-Карий – вершина української класики» тощо.

Можливість просувати книгу і читання через радіоефір використали і працівники Сарненської РБД. На ТРК «Полісся» щотижня вони вели рубрику «Час слухати». Тематика передач найрізноманітніша: до Міжнародного дня сім'ї (за книгою Дарії Цвек «Малятам і батькам»), «Академія домашнього етикету», «Абетка безпеки від бібліотеки», «Теплі історії з кавою» та ін. За допомогою працівників ТРК були записані аудіоподкасти за оповідками з книги Женев'єви Юр'є «Велика книжка кролячих історій» та Лоренца Паулі і Катрін Шерер «Лисичка йде до бібліотеки».

Фестиваль власної дитячої поезії «Провесінь», який Березнівська ЦРДБ традиційно проводила у двох

форматах – очному та заочному, у 2020 році повністю відбувся в режимі онлайн. Більше 70 юних поетів віком від 6 до 17 років з Березнівського, Рівненського, Костопільського, Гоцанського, Дубровицького, Сарненського, Володимирецького районів прислали свої вірші на розгляд журі фестивалю. Серед переможців – Анастасія Бондар (середня вікова категорія) та Анастасія Веремчук (старша група), активні учасниці та переможниці всеукраїнських дитячих літературних конкурсів. Усього журі відзначило 17 робіт у 3-х вікових групах.

Ще одна форма промоції книг під час карантинних обмежень набула особливої популярності – це виставки, презентації та літературні забави на свіжому повітрі, поруч з бібліотекою. Березнівчани, зокрема, використали для цього мистецький дворик «Просто неба» і провели театралізовану презентацію книжкових новинок. У Здолбунові на території «Зеленого газону» поруч з РБДЮ вмикали прослуховування аудіоказок, знайомили з грою в шахи та навчали цій грі за допомогою відеоуроку, презентували новинки літератури. Острозька МБД провела акцію «Літо з книгою» у міському сквері. Була розгорнута книжкова виставка «Хвилями інформаційного океану», з дітьми грали в літературні ігри, пропонували їм розмальовки.

Значного поширення набули відеопрезентації, присвячені ювілеям письменників, окремим книгам,

державним, народним, релігійним святam тощо. Зокрема, Здолбунівська РБДЮ підготувала для своїх користувачів відеознайомства з нагоди ювілеїв рівненських авторів: Юрія Берези, Любові Пшеничної, дня народження Сергія Гридіна. Гошанська ЦРДБ на своїй ФБ-сторінці розмістила відеопрезентації «Антуан де Сент-Екзюпері: письменник, що літав» (до 120-річчя від дня народження); «Драматургія любові і добра» (до 175-ї річниці Івана Карпенка-Карого); до Дня Конституції України «Європейські правові цінності в Конституції України», Міжнародного дня людей з інвалідністю «Дивись на мене як на рідного» та ін. Дубровицька РБД на своїй ФБ-сторінці започаткувала рубрику «Ювілейна книга», а також підготувала мультимедійну презентацію «Мальовничі куточки України (до Дня Незалежності України), віртуальну бесіду за книгою Романа Неділько «Небесна варта» (до Дня пам'яті захисників України), історико-літературний онлайн-екскурс «Про степ, про волю, про козацьку долю» (до Дня українського козацтва). Темі козацтва була присвячена і відеопрезентація «Дітям про козаків», у якій подано пізнавальний матеріал про походження та атрибути козацтва, значення слова «козак», історію Запорізької Січі.

Працівники Костопільської РБДЮ підготували для своїх віртуальних користувачів відеоролики «Вересневої пори всі ми стали школярі» (до Дня знань), «Увесь світ з

вами, якщо ви з нами» (презентація періодики), «Місто над Замчиськом» та ін.

Вараська міська дитяча книгозбірня до Міжнародного дня сліпих у соцмережі розмістила флешбук – невеликий інформаційний огляд придбаних напередодні дитячих книг, надрукованих рельєфно-крапковим шрифтом Брайля. Подібний флешбук був підготовлений і за збіркою «Казкова стежинка». Ця книжечка – результат спільної творчості учасників літературного клубу «Казкарики» та його керівниці, місцевої письменниці Марії Солтис-Смирнової. Під час карантину діяльність клубу здебільшого перемістилась в онлайн. Для цього було створено спеціальну однойменну групу у фейсбуці. В онлайн-режимі відбулась також зустріч М. Солтис-Смирнової з читачами Дубенської міської бібліотеки для дітей. Письменниця читала дітям свої нові казки, а вони показали їй артбук з власних малюнків до її казок, задавали питання та весело спілкувались.

В умовах карантину Березнівська ЦРДБ започаткувала на ФБ-сторінці нові онлайн-рубрики, зокрема, «Час читати». У ній рекомендувались читачам кращі дитячі твори українських та зарубіжних авторів: Й. Ягелло «Кава з кардамоном», І. Мацко «Перехідний вік моєї мами», С. Кочубей «Сім нескладух Говорухи», Б. Шефер «Пес на ім'я Мані» та ін. У рубриці «Улюблена книга» дітей знайомили з книгами: О. Авраменко «100

експрес-уроків української», В. Чемерис «Вітька+Галя, або повість про перше кохання». Свої улюблені книги в цій рубриці популяризували учасники конкурсу «Найкращий читач – 2020».

Оригінальний підхід до популяризації книги онлайн використала Дубенська МБД. На власній ФБ-сторінці користувачам було запропоновано цикл віртуальних книжкових виставок під хештегом #Знайди_свою_кольорову_книгу. Кожний календарний місяць був представлений книгами з обкладинками певного кольору: грудень – фіолетовий, січень – білий, лютий – синій, березень – рожевий і т.д. Завершився цикл виставок у листопаді, коли в Україні відзначаються дати, пов'язані з людськими втратами: 21.11 – День Гідності та Свободи, 22.11 – Початок Помаранчевої революції, 28.11 – День пам'яті жертв голодомору. Отож на виставці були книги під чорною обкладинкою. Чорний – це поєднання всіх кольорів.

Ще один цікавий напрямок онлайн-діяльності книгозбірень виник в умовах вимушеної ізоляції – це віртуальні подорожі. У рубриці «Подорожуємо Рівненщиною разом» Сарненська РБД відкривала для своїх користувачів цікаві куточки нашої області: Нобельський національний парк, Базальтові стовпи, Око Дракона, Тараканівський форт, Тунель кохання, Надслучанську Швейцарію.

Такі ефективні та улюблені дітворою заходи як майстер-класи різноманітної тематики також під час карантину довелось проводити в режимі онлайн. У Гощі бібліотекарі провели для дітей онлайн-майстерку з виготовлення вітальної листівки до Дня батька. Вараська МБД з нагоди Дня батька у створеній власній вайбер-спільноті провела творчу майстерню «Мій татусь», під час якої 12 дітей виготовляли вітальні листівки для своїх татусів. Подібна творча майстерня проведена і з нагоди дня Святого Миколая. Працівники Заріченської РБД у прямому ефірі вчили своїх маленьких користувачів незвично фарбувати великодні крашанки. Згодом діти ділились і своїми відео про участь у майстер-класі та власними результатами.

Набули популярності різноманітні онлайн-акції з розміщення у бібліотечних соцмережах тематичних фотографій та відео. До прикладу, в Гощанській ЦРДБ вона називалась «Селфі з улюбленою книгою: я прочитав і тобі раджу!». У Зарічному під хештегом #Поетичні читання#ЦемояУкраїна пройшли поетичні онлайн-читання, під час яких діти записували відео, а бібліотекарі розміщували їх у своїх соцмережах. У Здолбунівській РБДЮ до Дня родини в онлайн-форматі відбувся фотоконкурс «Читаюча родина Здолбунівщини». Корецька РБД взяла участь у фото-флешмобах «Поруч з Шевченком», «Я люблю вишиванку», «Мамина хустка – оберіг родини» та «Підтримай медика Кореччини».

Рокитнівська РБД з цією метою протягом карантинного періоду оформляла тематичні фотозони: до Нового року, 8 березня, Дня святого Валентина, Днів вишиванки та української хустки. Сарненська РБД свій фото-челендж присвятила Дню Державного Прапора України – «У тебе є фото з прапором України?». Маленькі читачі Вараської МБД представили на бібліотечній ФБ-сторінці листи та вірші до Святого Миколая, а також у розділі «Розкажу Миколаю, про що я читаю» малюнки до прочитаних книг.

Онлайн-ігри та вікторини теж у різних формах проводились дитячими книгозбірнями на своїх інтернет-ресурсах. Такі, приміром, як онлайн-вікторини «Віза» (до Дня Європи в Україні) та «Твій друг – книга» (до Всеукраїнського дня бібліотек) Гощанської ЦРДБ. Зарічненська РБД запропонувала дітям онлайн-ігри краєзнавчого змісту: «Бабусина аптека», «Наш Поліський край», онлайн-кросворд «Голубі очі Полісся». З метою популяризації місцевого автора була підготовлена відеопрезентація «Роман Демчук розважає і навчає» та інтерактивна вправа до неї «Книги Романа Демчука». Здолбунівська дитячо-юнацька книгозбірня свою онлайн-вікторину «Рідковживані українські слова» присвятила Дню української писемності та мови. А у Вараші відбувся мовознавчий онлайн-турнір «Гра словами, гра в слова». Острозька МБД свою онлайн-вікторину «З якої казки» підготувала до Міжнародного дня захисту дітей.

У межах корпоративного проєкту «Бібліоігротека» значно поживалась робота як зі створення нових ігрових завдань, так і з використання уже існуючих. На однойменному сайті було розміщено 51 інтерактивне завдання від дитячих бібліотек-учасників Корпорації. Серед активних учасників проєкту – працівники Дубенської МБД (створено вправи «Дитячі книги детективи», «Жінки в історії України», «Тема екології в літературі» тощо), Сарненської РБД (ігрові ресурси до Дня кондитера, до ювілеїв Лесі Ворониної, Джоан Ролінг, Катерини Білокур), Рокитнівської РБД (інтерактивні завдання до ювілеїв Ю. Андруховича, Д. Білоуса, І. Січовика, до Міжнародного дня смайлика), Володимирецька РБД (кресворди «Кіномистецтво», «Музичний», «Артур Конан Дойл») та багато інших. Станом на 1 січня 2021 року ФБ-сторінка «Бібліоігротека» має 711 підписників.

Два роки поспіль у дитячих книгозбірнях в онлайн-форматі проходив улюблений книжковий захід дітвори – Всеукраїнський тиждень дитячого читання. Корецька дитяча книгозбірня провела його під гаслом «Читаю вдома» на своїй ФБ-сторінці. Увазі дітей представлялись книги відомих українських авторів для читачів різного віку: Ю. Андруховича, А. Кокотюхи, Л. Ворониної, М. та С. Дяченків, В. Лиса, М. Матіос та ін. Дубровицька РБД під час ТДЧ визначала рейтинг 10-ти найпопулярніших книг серед підлітків. За підсумками опитування найбільше

голосів набрали книги Всеволода Нестайка, Оксани Радущинської, Ізабель Абеді, Даніела Кіза та ін.

Тематика онлайн-конкурсів дитячої творчості, які проводились дитячими бібліотеками надзвичайно широка. Зокрема, до Дня захисту дітей у РБД Зарічного відбувся онлайн-конкурс малюнків «Моє кольорове дитинство». До Всесвітнього дня бібліотек для юних жителів Корця проведено онлайн-конкурс «Цікава історія про бібліотеку».

Карантинні обмеження дали новий поштовх до популяризації книг за допомогою створення буктрейлерів. Бібліотекар шкільного відділу Заріченської РБД розмістила на блозі такий ресурс за програмовим твором Ч. Діккенса «Різдвяна пісня в прозі». У Вараській МБД підготували буктрейлер «Коти-Вояки» за серією книг Ерін Гантер.

Епідемія коронавірусу назавжди змінила і бібліотекарів, і бібліотеки, і читачів. Звісно, карантин не закінчиться раптово, і світ уже не буде таким, яким був раніше. Книгозбірні Рівненщини зазнали змін і бібліотекарі продовжують шукати і відкривати нові форми спілкування з читачами, письменниками в реальному часі і просторі, нові методи інформування про книгу та бібліотеку. Проекти, які були найбільш успішними, залишаються в режимі онлайн. Постійна самоосвіта та саморозвиток допомагають бібліотечним фахівцям надолужувати втрачене під час обмежень і

впевнено рухатися вперед, виконуючи свою місію з популяризації книги та читання, духовного та інтелектуального розвитку підростаючого покоління.

Бібліотеки для дітей Рівненщини: дистанційні форми
популяризації книги та спілкування з користувачами

(з досвіду роботи в умовах пандемії)

2021

Видавець та виготовлювач:

Рівненська обласна бібліотека для дітей

33028, м. Рівне

вул. Симона Петлюри, 27

тел. (0362) 623-423

www.rdobd.com.ua

dtbiblioteka@gmail.com

